

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 4. МАРТА. 1895.

ГОД. XX.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 18.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака сутница представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

САРА БЕРНАРДОВА.

(Свршетак.)

Од тада је Сара била потпуно независна. Од тада почину њезина дуга и тројумфална путовања. За кратко време обишла је цео свет. Њезино позориште беше цела наша земља са главним тачкама у Лондону, Њу-Јорку, Сиднију, Сан-Франциску, а чешће је долазила у Париз, јер и ако је на другој страни тражила новаца и славе, шак је знала, да Париз све то освештава. Она је увек у Паризу давала премијере комада, које је Сарду за њу написао и који су били најглавнији у њезином космополитском репертоару. Међу тим сећа се кад и својих славних улога као: *Федре*, *Фру-фру* и *Госпође с камелијама*. Али ма шта да игра сада, увек се јасно види, да њезина главна сврха није, да мисао ауторову објасни, нити да оживи личност, коју представља; већ да нађе улоге, у којима ће себе истакти, да у радњи себе манифестију и да нађе места, у којима се њезине способности глумачке најбоље испочну и показују. Ето, на то се своди данас све њезино схватање вештине. Ако такав комад дотле није створен, он се створи ње ради. Ал' не треба љутити се на њу. Ма колико да је велика уметница, она мора да буде оно, што публика од ње очекује. У „Comédie Française“ Сара се управљала по укусу својих обожавалаца. Да би се њима допала, она је морала прво добро да проучи своје улоге, а за тим да их изведе по синтетичкој идеји, коју је сама себи отворила. Јединство изложено у целини чинило је, те су и детаљи имали вредности. Врло разнолика публика, далеко од тога да тражи строгост, композицију, у композицији тражила је само ефекте и контрасте; све мора да буде на спољашњости, никаквог знака умног труда, никаква веза у игри није потребна била уметници. Сара је, дакле, морала да за-

немарп оно, што утиче на дух, а да обрати пажњу на оно, што се оку допада. Она се сад брине, како да измисли и оствари нове комбинације у тоалети, мисли, како да нађе положај, у којем се показује највећа мера одушевљења и дражи. Она је по природи врло танка, а то је згодно, да задовољи своје најновије потребе; она је увидела, да треба да буде лепа, ако хоће да на најдиректнији начин утиче на своју публику, и одиста била је идеалне лепоте, рамена су јој бела као снег, красан крој тела, а грацијозност као у античке куртизанке, све је то било довољно да занесе осећања и машту. Њезини су образи увек пуни, румени и свежи, а кад се наслеђе покажу се две руцице на њима. Уста су јој полу отворена, а највише вештине има у отварању и затварању очију, којима увек може да искаже силну страст, вољу и сладост.

Једном речи Сара Бернардова, пошто нас је забављала својом вештином, потпуно идеалном, она је постала чудо пластична, она рукује и влада собом боље и нико можда у данашњем свету. То је вештина велика, врло велика, али субјективна. Зар може ово физичко уживање, на које нас она потсећа у својој игри, да учини, да заборавимо радости, које нам је некад пружала игром!

Налазећи се тако између љутње и примаме, које нам Сара сад проузрокује у душам, остављајући стару идеалну игру, а трудећи се да нам пред очи изнесе суверену лепоту, ми не знамо шта да кажемо. У почетку се љутимо на тај таленат још тако моћан, али тако мало искрен. Али мало по мало па и ми пустимо, да нам осећања и очи уживају у неком варљивом блаженству, замислимо је као слику из некога песничкога састава, какву песници сањају, али

никако не треба да мислимо, да је та слпка само варка.

Сара се помоћу своје маште и охолости попела на висину, одакле се не види живот, нити се с њим долази у какву везу; тамо је све узвишене и идеално, створено за опчаравање маште. Једна је ствар само непријатна: кад се човек једном попне на ту висину, он не може више сићи, природа се свети онима:

који је папусте, прекинувши конач, који их је за њу везивао. Ту је све једнолико, јер је природа једини извор обнављања, и глумица, која се ње одрече, осуђења је на понављање истих игара, истих кокетерија и истих појава на бини, као што даме из вишних кругова исте лажи и химере имају.

По француском

Bacon — Andocides.

И И С Т И К К.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Чаша воде.“) историјска шаљива игра у 5 чинова од Е. Скриба, превео В. В.

Овај комад Скрибов, што је данас 28. фебруара даван, стари је занац нашој позоришној публици, која га је тако заволела, да та и поновно радо гледа. Духовити Скриб знао је у овом комаду финим начином изнети пред очи наше слабост жене на престолу Енглеске. Ради се о важним државним стварима, о удесу милиона људских живота, а краљици Ани, (г. Вујићка,) је досадан и разговор о том, док њезин фактотум, војводкиња Малброва (г. Ружићка), што својом енергичном вољом и дипломатским разбором држи на узици сугестије слабу краљицу, имаде времена, до се заљуби у заставника телесне страже, Мешема. (г. Васиљевић). те ради те љубави неће да дође до мира са Француском, само да буде муж јој од ње удаљен. Зато свим могућим сплеткама настоји, да посланик Жудевита XIV, Маркиз Торси (г. Николић) не дође пред лице краљици. Али ту је млада рођакиња војводкињина, Абијајла (гђа Марковићка), која је душом и срцем одана Мешему, као и он њој, те која постаје љубимicom краљичином; ту је и свим дворским сплеткама вешти виконт: Сен Џан Болинброк (г. Ружић), што помоћу Абијајле и љубоморе краљичине, која је такође заљубљена у Мешема, коначно изигра војводкињу Малброву, испослује, да краљица прими у аудијенцију Маркиза Торсија и преузима водство министарства. Он зна, како то иде, кад је већ једном постао министром ради једне игре, омиљене на двору, дочим је пао са министарске столице ради једне кијавице.

Тако је и ова љубомора његова помагало, да скрши своју супарницу, војводкињу Малброву и да преузме њезин уплив код краљице. Чаша воде је обавј пут кобна ситница, која даје важним државним стварима други обрат. Духовити Скриб је овим комадом знао спојити две знамените истине у историји човечанства: „Cherchez la femme“ и ону Шекспирову: „Жено, твоје име је: слабост.“

Сав комад испреплетен је духовитим сентенцијама у поткрепу ових изрека.

Приказ је био изврстан и отмен. Похвалити нам је отмено кретање и управо отмене то аlete госпођа И. г. Ружић, као виконт Болинброк, и г. Ружићка, као војводкиња Малброва, и г. Васиљевић као Мешем и гђа Марковићка, као Абијајла — били су управо изврсни, а не има приговора ни осталим глумцима. Само нам се не свиди оно брзаше у говору, нарочито на почетку првога чина. Треба узети обзор и на гледаоце у ложама и местима, удаљенијим од позорнице. Баш у француским салонским комадима треба да се добро чује и разуме свака реч Француски „l'esprit“ пробија и кроз поједине речи, где би Немац требао често целу изреку.

Нарочито нам је упозорити на отмени и богат намештај на позорници, ради којега смо нарочито обвезани власнику позоришта. Колика разлика у том погледу међу некад и сада! Уз тако елегантан отмени намештај лепо би пристајали и лениви сагови на патосу позорнице, па би онда било све као у каквој престоници.

Похвалити нам је и оркестар, војнички свијачки збор 70 варадинске пешачке пуковније, и ради избора комада и ради прецизног извађања.

Да није било оне неугодне промаје услед ветра, могли бисмо рећи, да нам је ова „Чаша воде“ припремила досада најугодније уживање у нашем позоришту.

Што све не може учинити добра „Чаша воде!“

J. Xp.

СИТНИЦЕ.

(Жене и девојке у Америци.) Поштовање, које Американци указују женама, и јесте узрок што се жени, а нарочито девојке, тако слободно крећу, те то на први поглед мора да збуни Европљанина. У томе су и Французи иза њих далеко заостали. Американац предусрета женску и галантан је према њој без икакве задње намере, што је реткост у Европљанина, а нарочито у Француза. Кад женска прелази преко олука, а нарочито по киши, Француз ће увек радије стати на страну и погледати је, док ће Американац обично скренути поглед на другу страну. Дружба младих људи и девојака у Америци са свим је природна и потпуно оправдана. Оне уче марљиво и знају много. Као год што ће вам умети да опишу како изгледа најновији женски шешир по париском модном журналу, исто ће вам тако умети да критички испричaju најновији роман Онетов, или да вам даду тачан и правилан суд о овој или оној расправи Х. Спенсера.

У ширем кругу познавалаца имају више и просилаца, а Американка, ма колико да је по изгледу весела и безбрежна, кад год о удаџи сања не пита себе: „Коме ћу се допasti?“ већ: „Ко ће ми се допasti?“ Дружба њихова с младим људима није ни најмање опасна, јер врлина њихова оснива се на једном од најтемељнијих основа, на разуму, те ће се она ретко кад упустити у роман, који не води добру. Кога девојке пријмују и с ким се друже — то је њихова ствар. Кад се девојка на игранци упозна с каквим младићем, који јој се допада, она му просто вели: „Ја сам по ваздан код куће; посетите ме.“ — Сутра дан јој тај младић може послати и улазницу за позориште, може јој давати слаткише и друге понуде у позоришту, а после преставе може је отратити кући чешке или на колима — без икакве опасности. Врло често дешава се, да се после неколико дана нађу у каквом друштву и

она му прилази и вели: „Преставила бих вас мом пријатељу, али сам вам име заборавила! Како се оно звасте?“ — Већини њихових девојака (а то је свуда тако) цел је имање. „Јесте ли богати?“ — упитаће она младића ватreno. Често пута неповољним одговором ногаси се као водом сва ватра. Али оне у најновије доба имају и једну манију: те младе републиканке радо купују титуле грофица, маркиза и војводкиња и воле да се ките европским племичким гробовима. Пре неког времена била је у Сен-Жермену, у Паризу, нека аристократска забава. Један од сарадника „Фигаро“-вих набројао је међу гостима равно тридесет и седам Америчанака, које су носиле титуле чувенијих племића.

Права Американка воли да јој је човек — човек, мушки. Намирисани и напомађени „штучери“ нису тамо на цени. Њима се тамо подсмејаву и зову их: „Dude“. Француз Макс Орел прича у свом путопису, из кога видимо ове прете, да му је на некој отменој игранци у Њу-Јорку нека лепотица рекла за једно десетину уштогљених младића: „Ах, молим вас, та то су само покретне лутке и пишта више. Ми их употребљавамо само за игру.“

У Сједињеним државама америчким постоји велики број женских клубова и те светиње не смеје оскврнити мушки нога. Тамо чак не сме њи ни писмоноша. У својем извештајима о Америци Дикенс прича, да је онда тамо било кућа, где клавију ноге нису смеле бити голе, већ зајијене муселином. И доиста и данас је у Америци реч „нога“ непријатој израз и зове се „орган за ход.“ Исто тако тамо је непријатојо рећи: „гаће“, већ „дољне одело“, нити се вели: „одоше у постељу“, већ „повукли су се.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У недељу 5. (17.) марта: „Сађурица и шубара.“ Позоришна игра у 4 чина, с певањем и играњем, од Илије Округића Сремца.

У уторак 7. (19.) марта први пут: „Брачна срећа.“ Шаљива игра у 3 чина, од Вала-брега, с француског превоја Симе Матавуља.

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРНИШТВО.

18. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. Ван претплате.

Представа за ћаке и децу с обаљеним ценама.

У Новоме Саду, у суботу 4. (16.) марта 1895:

КРАЉЕВИЋ МАРКО И АРАПИН.

Историјска слика у 5 чинова, с певањем и играњем, написао В. М. Миљковић, музика од Ф. Гала. — Редитељ: Ружић.

ОСОБЕ:

Цар Турски	— — — — —	Лукић.	Фоџа, хaremски слуга	— — —	Станковић.
Сулејман, везпр	— — — — —	Спасић.	Краљица Јевросима	— — —	Д. Ружићка.
Осман беј	— — — — —	Тодосић.	Марко,	јејени синови	— Душановић.
Ређеп паша	— — — — —	Стефановић.	Андрја,	јејени синови	— Марковић.
Тахир беј	— — — — —	Васиљевић.	Радић, њихов	домоуправитељ	Жикић.
Ода	— — — — —	Николић.	Краљев телесник	— — —	*
Царев татарин	— — — — —	Бакаловић.	Елиће, Арапин	— — —	Ружић.
Зелида, царева ћерка	— — — — —	Ј. Весиљева.	Сот,	јејегове делије	— Илић.
Зулејка,	— — — — —	М. Марковићка.	Биче,	јејегове делије	— Стефановић.
Фатима,	— — — — —	З. Ђуришићева.	Вила Србије	— — — — —	Т. Лукићка.
Селима,	јејене робњище	Д. Весиљева.	Вила Старе Србије	— — —	Д. Васиљевићка.
Мејра,	— — — — —	Љ. Душановићка.	Вила Босне	— — — — —	Д. Весиљева.
Баба Јурмуса	— — — — —	К. Жикићка.			

Виште Турака и Арапа. — Догађа се први чин у Цариграду. — Други чин у Планини Балкану, на путу за Прилип. Промена: у хaremу цара турског. — Трећи чин у Прилипу, под Цариградом. — Четврти чин пред Цариградом. — Пети чин у цареву двору.

Улазне цене: Ложа у партеру: 3 фор. — Ложа у I. спрату: 2 фор. 75 нов. — Ђаци из основних школа плаћају 10 нов., — Ђаци из гимназије 20 нов. Ученице виште девојачке школе 20 нов. — Одрасли уз децу: 40 нов.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу и за данашњу представу задржати, нека изволи, ту намеру своју изјавити најдуже до 11. сахата пре подне у књижари браће М. Поповића

Болују: Ј. Добриновићка, С. Бакаловићка, З. Ђуришићева.

Почетак тачно у $3\frac{1}{2}$ свршетак у $5\frac{1}{4}$ сахата.